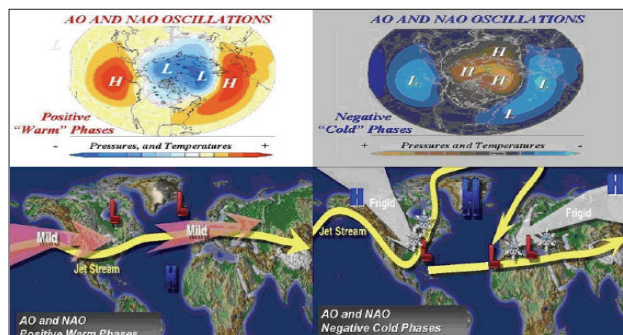
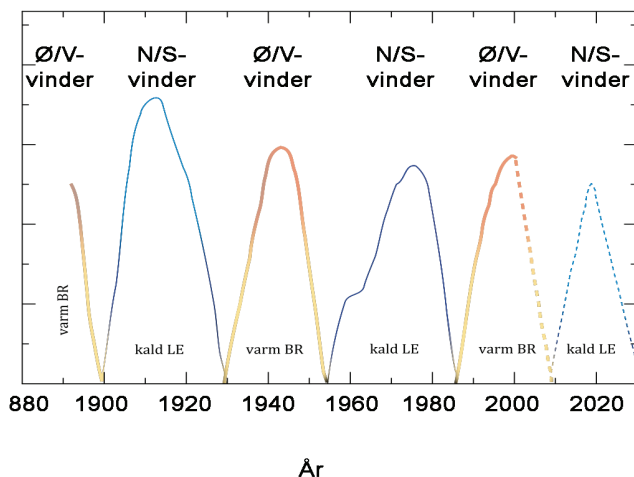

Svak og kronglete jetstrøm – jorda roterer langsommere

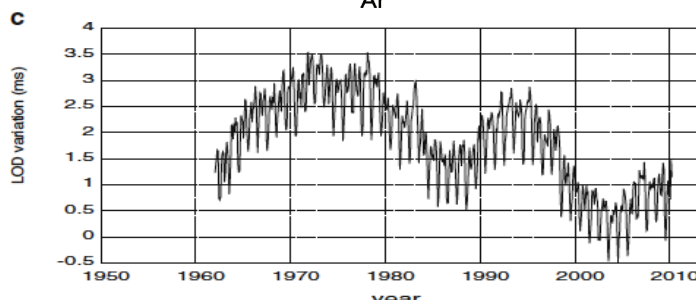

Alle som ser værkartene på fjernsynet merker seg at det er plasseringen av høytrykk (H) og lavtrykk (L) som bestemmer været i Norge. Det blåser periodevis en sterk vind mot øst i ca 12 km høyde fra Rocky Mountains i USA, også kalt jetstrømmen. Vind-hastigheten kan være opp til 100 m i sekundet. Når det er lavt trykk over polområdet, som i figuren til venstre er gir jetstrømmen en sterk og stabil vestavind mot Europa. Er det derimot høyt

trykk over Grønland slik som på figuren til høyre kan dette føre til at tunger av arktisk kald luft kan bryte ut og bringe kulde og snø langt sørover i USA og Eurasia. Jetstrømmen får da form som den greske bokstaven Ω . Avhengig av hvor Ω er plassert vil vi kunne varm luft fra sør eller kald luft fra nord (-øst). I vinter har kald luft fra nord ført til mye snø i USA og i Øst Europa, og dumpet mye regn over England. Variasjonen av trykk over polområdet som vist i de to panelene øverst kalles også Arktisk Oscillasjon (AO) eller North Atlantic Oscillation (NAO).¹ Den skifter mellom overveiende positiv eller negativ fase ca. hvert 30. år.

Russiske forskere har klassifisert Atlan-tiske-Eurasiske vindretninger som enten lengdegradsdomineret (N/S) eller breddegradsdominerte (Ø/V). I en FAO rapport om prognose for fiskeforekomster (2001)² varslet de en endring fra Ø/V til N/S type i slutten av tiåret. Dette har også følge for jordrotasjonen. Når Ø/V dominerer roterer jorda forttere og daglengen blir kortere. Når N/S dominerer roterer jorda langsommere. En endring av daglengden (LOD) fra å minke til å øke, fant sted omkring 2006. Dette fører etter hvert til kaldere hav i Nord-Atlanteren, noe som allerede kan observeres (www.climate4you.com). Vi kan vente det neste skifte i hovedretning av jetstrøm og vinder i slutten av 2030-årene. En stabil fuktig sønnvind har ført til betydelig dårligere avlinger i Norge de siste 5 årene (Kortnytt nr 37).

1 Mer om AO og NAO på www.climate4you.com under Air pressure
 2 www.fao.org/docrep/005/y2787e/y2787e05.htm#TopOfPage